

IN DEZE NIEUWSBRIEF:

EUROPESE VERKIEZINGEN (NEDERLAND 6 juni 2024)

- FNV verdiept zich in de EU verkiezingsprogramma's van de politieke partijen
[Volt verkiezingsprogramma: Toekomst, made in Europe](#)
- Huisvesting als (vakbonds)onderwerp bij de Europese verkiezingen

2
4

EUROPEES VAKBONDSNIEUWS

Eurocommissaris Nicolas Schmit mee met FNV op werkbezoek aan distributiecentrum in Geldermalsen

6

EUROPESE VERKIEZINGEN (NEDERLAND 6 JUNI)

FNV verdiept zich in de EU verkiezingsprogramma's van de politieke partijen

De komende weken beoordelen we de EU verkiezingsprogramma's van een aantal politieke partijen. Om ervoor te zorgen dat we alle programma's op dezelfde wijze beoordelen, maken we hiertoe gebruik van onze eigen [FNV inzet](#) voor de verkiezingen van het Europees Parlement: De EU verdient beter! In onze FNV verkiezingsinzet doen we namelijk 58 voorstellen voor een eerlijk, duurzaam en sociaal Europa voor werkenden.

We toetsen in hoeverre de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen deze voorstellen overnemen of anderszins benoemen. De werkwijze die we hanteren is dat een politieke partij een punt verkrijgt als het concrete FNV voorstel benoemd is. We geven geen minpunten voor voorstellen van de politieke partijen die haaks op onze FNV voorstellen staan.

Op die manier 'scoort' een politieke partij een bepaald aantal punten op onze FNV EU meetlat. Het partijprogramma van de politieke partij met het hoogste aantal punten, komt het meest overeen met onze FNV inzet, de inzet van de politieke partij met de minste punten geeft weinig prioriteit aan onze FNV voorstellen.

We zullen de meetlat en de resultaten per partij binnenkort op onze FNV website publiceren, zodat onze leden en potentiële leden dit kunnen gebruiken bij het bepalen van hun stem. In de EU nieuwsbrieven vanaf nu tot de EP verkiezing op 6 juni, zullen we steeds onze bevindingen toelichten.

[Volt verkiezingsprogramma: Toekomst, made in Europe](#)

Volt is een supranationale politieke partij (als stichting naar Belgisch recht fungeert Volt Europe als koepelorganisatie van nationale afdelingen) voor een verenigd en federaal Europa.

In de inleiding van het Volt verkiezingsprogramma wordt daartoe allereerst benadrukt dat de Europese integratie niet alleen vrede, veiligheid en stabiliteit gebracht, maar ook ongekende welvaart. Vervolgens wordt geconstateerd dat de EU zijn potentieel nog niet volledig waarmaakt: *"Wij worden op ons continent geconfronteerd met ernstige crises: oorlogen aan onze grenzen, een klimaatramp, snel oplopende armoede, economische stagnatie en een onwaardige behandeling van mensen op zoek naar een toevluchtsoord. Deze problemen worden nu niet opgelost""We kunnen deze uitdagingen overwinnen als we als Europeanen gaan samenwerken in een verenigd, federaal en echt democratisch Europa. Samen kunnen we een Europa opbouwen dat zijn potentieel waarmaakt en dat werkt voor ons allemaal, wie we ook zijn, waar we ook wonen en wat we ook doen. Een Europa dat zichzelf kan verdedigen en de vrede in de wereld kan helpen bewaren"* (p. 2).

Onze FNV voorstellen voor de Europese verkiezingen hebben natuurlijk betrekking op de betere bescherming van werkenden en daarmee op (voorstellen voor) EU sociaal beleid en wetgeving. De verkiezingsprogramma's van politieke partijen bestrijken het hele domein van Europees beleid en regelgeving en daarmee een veel breder bestek dan onze FNV inzet. Daar komt bij dat we ook rekening houden met het feit dat de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen beogen een beknopt overzicht van de politieke inzet in de breedte te geven. Daarom hebben we vastgesteld dat iedere partij die minder dan 10 punten van onze FNV-inzetten op enige wijze benoemt onvoldoende 'scoort'. Een politieke partij die tussen de 10 en 20 punten benoemt, 'scoort' zwak. Een politieke partij die 20 of meer van onze FNV inzetten benoemt, 'scoort' een voldoende en iedere politieke partij die 30 (of meer) punten benoemt, 'scoort' goed.

Volt scoort onvoldoende op onze FNV meetlat (De EU verdient beter! FNV voorstellen voor de Europese verkiezingen): Volt heeft 7 van de 58 FNV voorstellen op de een of andere manier in haar programma opgenomen.

Het [verkiezingsprogramma van Volt](#) bestaat uit een inleiding en 3 thematische hoofdstukken, elk met een aantal subparagrafen:

Hoofdstuk 1: Europese Unie

- We maken de EU democratischer en we geven mensen meer zeggenschap;
- We vergroten de transparantie en bestrijden corruptie en autocratische neigingen;
- We geven Europa een krachtige stem op het wereldtoneel en maken Europa voor zijn veiligheid onafhankelijk van anderen;
- We stellen de Europese economie veilig met een nieuwe fiscale structuur;
- We bevorderen vrede en mensenrechten door middel van hulp, handel en uitbreiding van de EU.

Hoofdstuk 2: Economie

- We bereiken zo snel en eerlijk mogelijk klimaatneutraliteit;
- We moderniseren onze energie-infrastructuur en we verschuiven weg- en luchtverkeer naar het spoor;
- We beschermen onze planeet door duurzaam handelen te bevorderen;
- We laten digitalisering voor iedereen werken;
- We maken Europa leider op het gebied van innovatie en concurrentiekracht;
- We faciliteren mensen uit de hele wereld om in Europa te werken en economische waarde te creëren.

Hoofdstuk 3: Samenleving

- We garanderen kwalitatief goed, toekomstgericht onderwijs voor iedereen;
- We bestrijden discriminatie zodat iedereen dezelfde rechten en kansen krijgt;
- We bevorderen een goede levensstandaard door vitale openbare diensten aan te bieden en sociale solidariteit te stimuleren;
- We voeren een eerlijk en humaan asielbeleid in;
- We waarborgen de rechten van mensen in de digitale wereld en we waarborgen een digitalisering die ten dienste staat van alle Europeanen.

Het verkiezingsprogramma van Volt is kort, het telt 11 pagina's.

De inzet voor een federaal Europa wordt zeer beperkt uitgewerkt. Het kopje (p. 5) benoemt slechts een beperkt aantal punten: Europese partijen politieke partijen en een Europese regering (onder leiding van een Europese premier). De staatshoofden en regeringsleiders zouden dan moeten functioneren als een Europese Senaat. Logischerwijs zou dan ook het vetorecht van de lidstaten vervallen (hetgeen ook als inzet vermeld staat).

Dit vereiste van unanimiteit van stemmen in de Raad geldt nu overigens slechts op een beperkt aantal terreinen (gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid; burgerschap; EU-lidmaatschap; harmonisatie van nationale wetgevingen inzake indirecte belastingen; financiële middelen van de EU; regelingen op het gebied van justitie en binnenlandse zaken; harmonisatie van nationale wetgevingen op het gebied van sociale zekerheid en sociale bescherming).

Het verkiezingsprogramma van Volt besteedt geen woorden aan de vraag hoe de Europese regering en de Europese senaat dan zouden moeten functioneren ten opzichte van het nationale of lokale niveau. Juist als een partij streeft naar betere democratische legitimatie, zou dat niet mogen ontbreken en roept vragen op over de rol van een nieuw Europees Constitutioneel Hof, dat nationale wetgeving zou moeten kunnen herroepen op basis van een nieuwe EU-grondwet (p. 5).

Wél wil Volt overigens dat het Europees Parlement naast de Europese Commissie het initiatiefrecht krijgt (de bevoegdheid om wetgevingsvoorstellen te doen, maar wat dat betekent voor de huidige inter-institutionele structuur (Europese Commissie heeft nu als enige het initiatiefrecht, de lidstaten in de Raad en het Europees Parlement zijn op de meeste terreinen gezamenlijk de EU wetgever) blijft ook weer onbelicht.

Dit heeft mede te maken met de opzet van het zeer summiere verkiezingsprogramma, waarbij de inhoudelijke thema's teruggebracht worden tot 'slogans' die nagenoeg niet toegelicht worden. Dat maakt een analyse niet makkelijk, temeer als onderwerpen gekoppeld worden in een breder thema. Zo worden initiatieven om de mentale gezondheid onder jongeren te bevorderen opgenomen onder het thema 'kwalitatief goed, toekomstgericht onderwijs voor iedereen' (p. 10). En wordt 'directe financiering op lokaal niveau op te zetten om gemeenschappen te ondersteunen bij de integratie van nieuwkomers op basis van hun behoeften' opgenomen onder het thema 'We bevorderen een goede levensstandaard door vitale openbare diensten aan te bieden en sociale solidariteit te stimuleren' (p. 11).

Soms leidt dit ertoe dat niet duidelijk is wat er precies bedoeld wordt. Zo benadrukt het Volt verkiezingsprogramma onder het thema 'We bereiken zo snel en eerlijk mogelijk klimaatneutraliteit' de inzet om "een einde te maken aan de subsidies voor fossiele brandstoffen, het emissiehandelssysteem uit te breiden en de inkomsten daarvan te gebruiken om degenen te helpen die het zwaarst worden getroffen door de groene transitie". Omdat het kopje erboven de inzet voor een klimaat neutrale energiesector bevat, is onduidelijk of 'degenen die het zwaarst getroffen worden door de groene transitie' op bedrijven of burgers en werkenden slaat. En dat is nogal een verschil.

Daarenboven maakt de sloganachtige opzet dat Volt juist op sociaaleconomisch terrein weinig oog lijkt te hebben voor de belangen van werknemers, hoewel er wel degelijk duidelijke sociale uitgangspunten in het verkiezingsprogramma staan, zoals "door op te komen voor de rechten van mensen en ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot hetgeen men nodig heeft, kunnen we een meer rechtvaardige samenleving opbouwen waarin iedereen kan gedijen, ongeacht achtergrond en levensomstandigheden" (p. 10). Wat dit echter betekent, buiten de bestrijding van ongelijkheid en discriminatie (waar Volt sterk op inzet) wordt niet duidelijk gemaakt.

Huisvesting als (vakbonds)onderwerp bij de Europese verkiezingen

In nationale, provinciale en gemeentelijke verkiezingen is wonen jaar in jaar uit een van de belangrijkste thema's voor kiezers. Dat is niet vreemd gezien de wooncrisis waar Nederland al jaren in zit en waarvan het einde nog lang niet in zicht lijkt. Ondanks de goede bedoelingen van minister De Jonge lijken de formerende partijen weinig interesse te hebben dit probleem aan te pakken. Veel verder dan de schuld voor de wooncrisis in de schoenen van migranten te schuiven komen zij niet. Maar wat heeft dit met de Europese verkiezingen te maken? Sterker nog, wat heeft de FNV hier mee te maken? Dat zijn terechte vragen. De EU heeft in principe weinig te zeggen over de Nederlandse woningmarkt en als vakbond is de FNV primair actief op het gebied van werk en inkomen. In het vervolg van dit stuk zal kort worden toegelicht waarom ook bij de aankomende Europese verkiezingen werknemers het onderwerp wonen niet uit het oog mogen verliezen en waar je bij het stemmen op kan letten.

Wat heeft de FNV met huisvesting te maken?

Wonen is een vakbondszaak. Allereerst omdat besteedbaar inkomen en woonlasten communicerende vaten zijn. Hard bevochten loonsverhogingen in de cao's betekenen weinig als de woonlasten nog harder stijgen. Dan belanden de hard bevochten loonsstijgingen voor een groot deel in de zakken van huisesmelkers, beleggers en private equity-fondsen. Dat is natuurlijk onacceptabel. De FNV kan de belangen van werknemers niet behartigen zonder zich ook voor betaalbaar wonen in te zetten.

Daarnaast heeft de wooncrisis er voor gezorgd dat steeds meer mensen niet meer kunnen wonen op de plek waar zij werken. Door de steeds hoger wordende woonlasten in de grote steden zijn steeds meer mensen gedwongen te verhuizen en zijn zij steeds langer onderweg naar hun werk. Dit is in steeds grotere mate ook gaan gelden voor mensen in cruciale beroepen zoals zorgmedewerkers en onderwijzers. Als mensen in deze beroepen niet meer overal in het land kunnen wonen heeft dit serieuze maatschappelijke gevolgen. Bovendien vraagt het bouwen en aanpassen van woningen om fatsoenlijk werk voor vakmensen. Nederland staat voor een grote bouwopgave. We moeten ervoor zorgen dat de mensen die deze gaan volbrengen kunnen werken onder goede condities en tegen een fatsoenlijk loon.

Tot slot, op een fundamenteel niveau is huisvesting een mensenrecht dat in onze grondwet is vastgelegd. Om mee te doen in de maatschappij en je te kunnen ontplooiën is een veilig thuis nodig. Wonen is nodig voor het vinden of behouden van werk, inkomen, uitkering of het opbouwen van AOW. Kortom wonen is een vakbondszaak.

Wat heeft Europa met ons woonbeleid te maken?

Allereerst is het goed om te beseffen dat Nederland niet het enige land in Europa is dat te maken heeft met een wooncrisis. Eigenlijk zit heel Europa middenin een wooncrisis. Zo geeft 46% van de huurders op de vrije markt in Europa aan dat ze vrezen binnen drie maanden hun huis moeten verlaten omdat ze deze niet meer kunnen betalen¹. Alleen al daarom kan het waardevol zijn om ook op Europees niveau te kijken wat werkt en wat niet, en hoe Europese lidstaten kunnen samenwerken om dit probleem aan te pakken.

Daarnaast zijn er een aantal thema's waar Europa wel een belangrijke rol speelt voor ons eigen woonbeleid. Een van de meest zichtbare hiervan is het debat rond arbeidsmigranten en hun huisvesting. Veel arbeidsmigranten wonen in Nederland onder erbarmelijke omstandigheden. Hierin is ook voor Europa een rol weggelegd, bijvoorbeeld als het gaat om het verbieden van dwangcontracten die arbeid en huisvesting bundelen.

Brussel speelt ook een belangrijke rol in het Nederlandse woonbeleid door de Europese financieringsregels waar we mee te maken hebben. Met name de regels rond staatsteun en Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Lidstaten in de Europese Unie kunnen onder bepaalde voorwaarden bedrijven die diensten van algemeen economisch belang verrichten compenseren voor de niet-rendabele elementen van die dienstverlening. Deze steun moet dan wel voldoen aan de criteria zoals die zijn voortgekomen uit het Altmark-arrest van 2003.

In 2009 oordeelde de Commissie dat de Nederlandse overheid niet-toegestane staatsteun leverde aan woningcorporaties, omdat woningcorporaties ook overheidscompensatie ontvingen voor activiteiten die niet als DAEB konden worden aangemerkt. Ze bouwden en verhuurden namelijk ook woningen in de hogere segmenten van de woningmarkt. In navolging van de aanbevelingen die de Europese Commissie deed, voerde de Nederlandse overheid een aantal veranderingen door. Zo moesten woningcorporaties minimaal 90% van hun voorraad verhuren aan sociaal achtergestelde huishoudens (bepaald door middel van een bruto inkomensgrens).

Een verruiming van de DAEB regels zou de overheid meer vrijheid geven om een grotere rol te spelen in de volkshuisvesting.

Woningcorporaties kunnen dan gaan bouwen voor een bredere doelgroep en zou de Nederlandse volkshuisvesting weer in ere kunnen worden hersteld.

Wat zeggen de partijen hierover?

Veel partijen erkennen de rol die Europa kan spelen bij het oplossen van de wooncrisis. Zo vindt GL/PvdA dat er een Europees crisisplan voor de wooncrisis en een Eurocommissaris voor het recht op wonen moeten komen. Daarnaast moet speculatie op de woningmarkt aan banden worden gelegd en sociale huisvesting gestimuleerd door het wegnemen van hindernissen en vergroten van Europese financieringsmogelijkheden. Op het gebied van arbeidsmigratie erkent GL/PvdA het belang van het scheiden van werk en wonen.

¹ [Unaffordable and inadequate housing in Europe | European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions \(europa.eu\)](https://www.eurofound.eu/en/press-views/2023/04/unaffordable-and-inadequate-housing-in-europe/)

Werkgevers zouden de kosten van huisvesting niet meer van het loon van werknemers mogen aftrekken. D66 wijdt in haar programma een heel hoofdstuk aan huisvesting. Zij stellen het recht op huisvesting centraal in Europees woonbeleid en pleiten voor kennisuitwisseling tussen landen hierover en een uitbreiding van de staatsteun regels. Ook de SP is voor scheiding van arbeid en huisvesting en is kritisch op de door Brussel gedwongen privatisering van de woningmarkt.

De PVV en de BBB zeggen daarentegen niets over wonen in hun verkiezingsprogramma's. NSC benadrukt vooral de druk op de woningmarkt die arbeidsmigranten zouden veroorzaken. Wel vinden ze dat Nederland zelf moet kunnen bepalen hoe ze de volkshuisvesting organiseert. Ook de VVD zegt weinig over wonen, behalve dat werkgevers zich moeten inspannen voor deugdelijke huisvesting om uitbuiting en exploitatie van arbeidsmigranten te voorkomen. Maar de verantwoordelijkheid bij werkgevers houden voor fatsoenlijke huisvesting is juist een recept om weinig te veranderen aan de uitbuiting van arbeidsmigranten. Ook het CDA wil werkgevers verantwoordelijk houden voor de adequate huisvesting van arbeidsmigranten. Wel pleit het CDA voor een verruiming van de staatsteunregels.

Een aantal partijen (van de partijen hierboven VVD, NSC en in mindere mate CDA en SP) wijzen in hun Europees verkiezingsprogramma (de PVV en de BBB doen dit wel in hun nationale verkiezingsprogramma's) naar migranten als een van de hoofdschuldigen van de wooncrisis. Dit is simpelweg onjuist. Het aantal vrijgekomen sociale huurwoningen dat wordt toegewezen aan statushouders was vorig jaar 8%. Dit percentage is de afgelopen jaren licht gestegen, maar het absolute aantal is stabiel en schommelt elk jaar rond 15.000 woningen. Het probleem is niet het toegenomen aantal asielzoekers, maar de dalende voorraad sociale huurwoningen. Het totale aantal sociale huurwoningen is sinds 2013 met 115.000 woningen afgenomen. Als de bouw van sociale huurwoningen dezelfde trend had gevolgd als die van de totale woningvoorraad waren er juist 245.000 sociale huurwoningen *bijgekomen*. Jarenlang overheidsbeleid dat doelbewust de sociale huurvoorraad privatiseerde, subsidies terugschroefde, sociale huur extra belastte en huurdersbescherming en huurprijsregulering afbrak heeft geleid tot een ernstig tekort aan betaalbare woningen.

De VN rapporteur voor het recht op huisvesting van de Verenigde Naties Balakrishnan Rajagopal kwam onlangs tot vergelijkbare conclusies. Slechte beleidskeuzes en een gebrek aan wettelijke erkenning van het recht op adequate huisvesting zijn de oorzaken, dat een instroom van buitenlanders hiervoor verantwoordelijk zouden zijn is een alternatief verhaal dat is misbruikt voor politieke doeleinden, aldus de VN rapporteur.

Tot slot

Waar huisvesting traditioneel niet als een groot thema voor de Europese verkiezingen wordt gezien kan Europa wel een aanzienlijke rol spelen in het Nederlandse woonbeleid. Europa kan onderdeel van de oplossing zijn, ook op het gebied van wonen. Hiervoor lijkt op dit moment ook momentum te zijn. Eerder dit jaar ondertekenden alle ministers van de lidstaten op het gebied van wonen de declaratie van Luik, waarin zij opriepen tot een eerste Europese 'New Deal' voor betaalbare en sociale huisvesting. Ook in de La Hulpe declaratie over de toekomst van Sociaal Europa, ondertekend door bijna alle lidstaten, de Commissie, het Europees Parlement, sociale partners en maatschappelijke organisaties, werd nog maar eens opgeroepen tot hernieuwde actie op het gebied van toegankelijke, betaalbare en groene huisvesting. Dit momentum mogen we niet verloren laten gaan.

6 Juni, bij de Europese verkiezingen, kunnen wij de EU weer in duwtje in de goede richting geven.

EUROPEES VAKBONDSNIEUWS

Eurocommissaris Nicolas Schmit mee met FNV op werkbezoek aan distributiecentrum in Geldermalsen

Om erachter te komen waarom Nederland de kampioen flexwerk in Europa is kwam [Eurocommissaris Nicolas Schmit](#) van Werkgelegenheid en Sociale Rechten mee op een werkbezoek. Samen met Petra Bolster-Damen, FNV Internationaal Secretaris en Dagelijks Bestuurder, is hij langsgegaan bij het distributiecentrum van Albert Heijn.

In Geldermalsen werd de Eurocommissaris eerst ontvangen door het management van Albert Heijn. Zij vertelden dat 70% van de werknemers in het distributiecentrum een uitzendcontract heeft. Hierdoor hebben deze werknemers veel minder zekerheid. Daarop ging Eurocommissaris Schmit in de kantine met werknemers in gesprek, tijdens hun lunchpauze. Van deze werknemers hoorde hij dat er geregeld sprake is van ongelijke beloning, als je de vergelijking maakt tussen de krachten die vast in dienst zijn en de mensen die als uitzendkracht aan de slag zijn. Ook is de werkdruk enorm hoog om de supermarkten in het hele land zo snel mogelijk te bevoorraden. Voor de FNV is het een prioriteit dat collega's op dezelfde werkvloer ook allemaal even goed behandeld worden. Concurrentie op arbeidsvoorwaarden leidt namelijk tot een race naar het putje. Om die reden moet de Europese uitzendwetgeving dan ook aangepast worden. Uitzendwerk is ooit bedoeld om tijdelijk bij te springen bij een klus, of om in te vallen bij ziekte, maar bijna het hele distributiecentrum draait er nu dus op.

In het midden: Eurocommissaris Nicolas Schmit

Daar schrok de Eurocommissaris toch wel van. De afgelopen jaren heeft Nicolas Schmit het wetsvoorstel gemaakt voor de Europese richtlijn minimumlonen. Hopelijk kan hij in het volgende mandaat – na de Europese verkiezingen – aan de slag met het reguleren van dit soort flexwerk. Daar staat de FNV vierkant achter. De FNV zet zich in voor meer vaste banen. Uitzendwerk is alleen bedoeld voor piek en ziek, maar niet als vervanging van structureel werk. Daar blijft de vakbond voor strijden.

FNV, Team Europa en Internationale Zaken van de Beleidsadviesgroep

📮: Postbus 9208 | 3506 GE Utrecht

📞: +31 (0)88-3681432

✉️: europanieuws@fnv.nl

